

Πέτερ Μπίτσελ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΚΟ*

ΓΝΩΡΙΖΑ ΚΑΠΟΙΟΝ πού ἤξερε ἀπέξω κι ἀνακατωτὰ ὀλόκληρο τὸ πρόγραμμα δρομολογίων τῶν σιδηροδρόμων, γιατί τὸ μόνο πού τὸν εὐχαριστοῦσε ἦταν οἱ σιδηρόδρομοι, καὶ περνοῦσε τὸν καιρὸ του στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, κοιτάζοντας τὰ τρένα νὰ φτάνουν καὶ ν' ἀναχωροῦν. Θαύμαζε τὰ βαγόνια, τὴ δύναμη τῶν ἀτμομηχανῶν, τὸ μέγεθος τῶν τροχῶν, θαύμαζε τοὺς εἰσπράκτορες πού πηδοῦσαν ἀπ' τὸ τρένο ἐνῶ αὐτὸ βρισκόταν ἀκόμη σὲ κίνηση, καὶ τὸν σταθμάρχη.

Γνώριζε κάθε τρένο, ἤξερε ἀπὸ ποῦ ἐρχόταν, ποῦ πήγαινε, πότε θὰ ἔφτανε σὲ ὅποιον ὁδηγοῦσε μέρος, καὶ ποιά τρένα ἀναχωροῦσαν ἀπὸ κεῖ καὶ πότε θὰ ἔφταναν στὸν προορισμὸ τους.

Ἦξερε τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἀμαξοστοιχιῶν, ἤξερε ποιὲς μέρες κυκλοφοροῦσαν, ἂν εἶχαν ἐστιατόριο, ἂν περίμεναν ἢ ὄχι ἀνταποκρίσεις. Ἦξερε ποιά τρένα εἶχαν ταχυδρομικὸ βαγόνι καὶ πόσο κόστιζε τὸ εἰσιτήριο γιὰ τὸ Φράουενφέλτ, τὸ Ὀλτεν, τὸ Νίντερμπιπ ἢ γιὰ ὅπουδήποτε ἄλλοῦ.

Δὲν σύχναζε στὰ καφενεῖα, δὲν πήγαινε στὸν κινηματογράφο, δὲν ἔβγαινε περίπατο, δὲν εἶχε οὔτε ποδήλατο, οὔτε ραδιόφωνο, οὔτε τηλεόραση, δὲν διάβαζε ἐφημερίδα οὔτε βιβλία, κι ἂν εἶχε λάβει ἐπιστολές, δὲν θὰ τις εἶχε διαβάσει οὔτε αὐτές. Γιὰ ὄλ' αὐτὰ τοῦ ἔλειπε ὁ χρόνος, ἀφοῦ περνοῦσε τὸν καιρὸ του στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, καὶ μόνο ὅταν ἄλλαζε τὸ πρόγραμμα τῶν δρομολογίων, τὸν Μάιο καὶ τὸν Ὀκτώβριο, τὸν χάναμε γιὰ μερικὲς ἑβδομάδες.

Τότε κλεινόταν στὸ σπίτι του, καθόταν στὸ γραφεῖο του κι ἀποστήθιζε τὸν νέο πίνακα τῶν δρομολογίων, ἀπὸ τὴν πρώτη ὡς τὴν τελευταία σελίδα, σημείωνε τὶς μεταβολές καὶ χαιρόταν γι' αὐτὸ.

Τύχαινε ἐπίσης νὰ τὸν ρωτήσῃ κάποιος γιὰ τὴν ὥρα μιᾶς ἀναχώρησης. Ἄστραφτε τότε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ χαρὰ καὶ ζητοῦσε νὰ πληροφορηθεῖ ἐπακριβῶς τὶς λεπτομέρειες γιὰ τὸ ταξίδι, καὶ ὅποιος τὸν ρωτοῦσε ἔχανε σίγουρα τὸ τρένο, γιατί δὲν κατόρθωνε ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' αὐτόν· καὶ δὲν περιοριζόταν ν' ἀναφέρει τὴν ὥρα, ἀλλὰ τοῦ ἀνέφερε ἀμέσως καὶ τὸν ἀριθμὸ τῆς ἀμαξοστοιχίας, τὸν ἀριθμὸ τῶν βαγониῶν, τὶς δυνατότητες καὶ ὥρες ἀνταπόκρισης· τοῦ ἐξηγοῦσε ὅτι μὲ αὐτὸ τὸ τρένο θὰ μπορούσε νὰ ταξιδέψῃ ὡς τὸ Παρίσι, τοῦ ἔλεγε ποῦ θὰ πρέπει ν' ἀλλάξῃ τρένο καὶ πότε θὰ φτάσει, καὶ δὲν κατανοοῦσε πὺ αὐτὸ δὲν ἐνδιέφερε τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν ὅμως κάποιος τὸν παρατοῦσε σύξυλο καὶ συνέχιζε τὸ δρόμο του προτοῦ ἐκεῖνος νὰ τοῦ ἐκθέσῃ ὀλόκληρη τὴ γνώση του, θύμωνε, ἔβριζε τὸν κόσμον καὶ φώναζε: «Δὲν ἔχετε ἰδέα ἀπὸ σιδηροδρόμους!»

Ὁ ἴδιος δὲν ἀνέβαινε ποτὲ σὲ τρένο.

Ἄλλωστε αὐτὸ δὲν θὰ ἔχε νόημα, ἔλεγε, ἀφοῦ ἤξερε ἐκ τῶν προτέρων τὴν ὥρα ἀφίξης τοῦ τρένου.

«Μόνο ἄτομα μὲ κακὸ μνημονικὸ ταξιδεύουν μὲ τρένο» ἔλεγε, «γιατί, ἂν εἶχαν καλὸ μνημονικὸ, θὰ μπορούσαν νὰ θυμηθοῦν, ὅπως κι ἐγώ, τὶς ὥρες ἀναχώρησης καὶ ἀφίξης καὶ δὲν θὰ χρειαζόταν νὰ ταξιδέψουν γιὰ νὰ τὸ ἐπιβεβαιώσουν».

Προσπαθοῦσα νὰ τοῦ τὸ ἐξηγήσω καὶ τοῦ ἔλεγα: «Μὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού χαιρόνται νὰ ταξιδεύουν καὶ πού τοὺς ἀρέσει νὰ παίρνουν τὸ τρένο: κοιτάζουν ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο, βλέπουν ἀπὸ ποῦ περνοῦν».

Τότε θύμωνα, ἐπειδὴ πίστευε πὼς τὸν κοροϊδεύα, κι ἔλεγε: «Ἀκόμα κι αὐτὸ σημειώνεται στὸ φυλλάδιο τῶν δρομολογιῶν' περνάτε ἀπ' τὸ Λούτερμπαχ κι ἀπ' τὸ Ντάιτιγκεν, τὸ Βάνγκεν, τὸ Νίντερμπιπ, τὸ Ἐνζινγκεν, τὸ Ὀμπερμπουχζίτεν, τὸ Ἐγκερκίνγκεν καὶ τὸ Χέγκεντορφ».

«Ἴσως πρέπει κάποιιοι νὰ πάρουν τὸ τρένο γιὰ νὰ πᾶνε κάπου», ἔλεγα.

«Οὔτε αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια» ἔλεγε, «γιατὶ σχεδὸν ὅλοι ἐπιστρέφουν μιὰ μέρα, καὶ μάλιστα εἶναι κάποιιοι ποὺ παίρνουν ἐδῶ κάθε πρωὶ τὸ τρένο γιὰ νὰ ἐπιστρέφουν τὸ βράδυ... τέτοιο κακὸ μνημονικὸ ἔχουν».

Κι ἄρχισε νὰ βρίζει τὸν κόσμο στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ. Φώναζε στὸν κόσμο: «Ἡλίθιοι, δὲν ἔχετε διόλου μνημονικὸ». Τοὺς φώναζε: «Θὰ περάσετε ἀπ' τὸ Χέγκεντορφ», νομίζοντας πὼς ἔτσι τοὺς χάλαγε τὴν εὐχαρίστηση.

Φώναζε: «Βλακόμετρα, καὶ χθὲς πήγατε ἐκεῖ». Κι ὅταν οἱ ἄλλοι ἀπλῶς γελοῦσαν, ἄρχιζε νὰ τοὺς τραβάει γιὰ νὰ τοὺς κατεβάσει ἀπ' τὸ μαρσπιὲ καὶ τοὺς ἐξόριζε νὰ μὴν πάρουν τὸ τρένο.

«Μπορῶ νὰ σᾶς τὰ ἐξηγήσω ὅλα», φώναζε. «Στις 14 καὶ 27 περνάτε ἀπ' τὸ Χέγκεντορφ, τὸ ξέρω μὲ βεβαιότητα, καὶ θὰ δεῖτε ὅτι σπαταλάτε τὰ λεφτὰ σας γιὰ τὸ τίποτα, ἐνῶ ὅλα ὑπάρχουν στὸ φυλλάδιο τῶν δρομολογιῶν».

Ἦδη ἐπιχειροῦσε νὰ δείρει τὸν κόσμο.

«Ὅπου δὲν πίπτει λόγος, πίπτει ράβδος», φώναζε.

Τότε τὸ μόνο ποὺ ἀπέμεινε στὸν σταθμάρχη ἦταν νὰ τοῦ πεῖ πὼς θ' ἀναγκαζόταν νὰ τοῦ ἀπαγορεύσει τὴν πρόσβαση στὸ σταθμὸ, ἂν δὲν συμπεριφερόταν ὅπως ἀρμόζει. Κι ὁ ἄνθρωπός μας τρόμαξε, γιατί δὲν μπορούσε νὰ ζήσει χωρὶς σταθμὸ, καὶ δὲν ἔλεγε πιά λέξη, παρὰ καθόταν ὀλόκληρη τὴ μέρα στὸ παγκάκι του ἀπ' ὅπου ἔβλεπε τὰ τρένα νὰ ἀναχωροῦν καὶ νὰ φτάνουν' καὶ πότε πότε μουρμούριζε κάποιους ἀριθμοὺς σὰν γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ παρακολουθοῦσε τὸν κόσμο μὲ τὸ βλέμμα, χωρὶς νὰ καταφέρνει νὰ καταλάβει.

Ἐδῶ θὰ μπορούσε νὰ τελειώσει αὐτὴ ἡ ἱστορία.

Ὅμως, πολλὰ χρόνια ἀργότερα, ἄνοιξε στὸ σταθμὸ ἓνα γραφεῖο πληροφοριῶν.

Σ' αὐτὸ καθόταν ἓνας ἔνστολος ὑπάλληλος, πίσω ἀπ' τὸ γκισέ, καὶ εἶχε μιὰν ἀπάντηση γιὰ ὅλες τὶς ἐρωτήσεις σχετικὰ μὲ τοὺς σιδηροδρόμους. Αὐτὸ δὲν τὸ πίστευε ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ μνημονικὸ καὶ πήγαινε καθημερινὰ στὸ καινούργιο γραφεῖο πληροφοριῶν καὶ ρωτοῦσε κάτι τὸ τελείως πολὺπλοκο γιὰ νὰ δοκιμάσει τὸν ὑπάλληλο.

Ρωτοῦσε: «Τί ἀριθμὸ ἔχει ἡ ἀμαξοστοιχία ποὺ φτάνει στὸ Λύμπεκ, στίς 16 καὶ 14, τὶς Κυριακὲς τὸ καλοκαίρι;»

Ὁ ὑπάλληλος ἄνοιγε ἓνα βιβλίο καὶ τοῦ ἔλεγε τὸν ἀριθμὸ.

Ἄλλοτε ρωτοῦσε: «Πότε θὰ φτάσω στὴ Μόσχα, ἂν ἀναχωρήσω ἀπὸ δῶ μὲ τὸ τρένο τῶν 6 καὶ 50;» καὶ ὁ ὑπάλληλος τοῦ τὸ ἔλεγε.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ μνημονικὸ γύρισε τότε στὸ σπίτι του, ἔκαψε τὰ φυλλάδιά του μὲ τὰ δρομολόγια καὶ ξέχασε ὅλα ὅσα ἤξερε.

Τὴν ἄλλη μέρα ὅμως ρώτησε τὸν ὑπάλληλο: «Πόσα σκαλοπάτια ἔχει ἡ κλίμακα μπρὸς στὸ σταθμὸ;» καὶ ὁ ὑπάλληλος εἶπε: «Δὲν τὸ γνωρίζω».

Τότε βάλθηκε νὰ διατρέχει ὅλο τὸ σταθμὸ, χοροπηδώντας ἀπὸ τὴ χαρὰ του καὶ φωνάζοντας: «Δὲν τὸ γνωρίζει, δὲν τὸ γνωρίζει».

Καὶ πήγε καὶ μέτρησε τὰ σκαλοπάτια τῆς σκάλας τοῦ σταθμοῦ κι ἐντύπωσε τὸν ἀριθμὸ τους στὴ μνήμη του, ὅπου τώρα δὲν ὑπῆρχαν πιά δρομολόγια.

Κατόπιν δὲν τὸν ξαναεῖδανε πιά στὸ σταθμὸ.

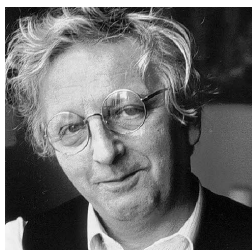
Πήγαινε πιά στὴν πόλη ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι καὶ μετροῦσε τὰ σκαλοπάτια καὶ τ' ἀπομνημόνευε καὶ ἤξερε πιά ἀριθμοὺς ποὺ δὲν ὑπάρχουν σὲ κανένα βιβλίο τοῦ κόσμου.

Ὅταν ὅμως ἔμαθε τὸν ἀριθμὸ τῶν σκαλοπατιῶν σὲ ὀλόκληρη τὴν πόλη, ἐπέστρεψε στὸ σταθμὸ, πήγε στὸ γκισέ, ἀγόρασε ἓνα εἰσιτήριο κι ἀνέβηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του

σ' ένα βαγόνι για να πάει σε μιαν άλλη πόλη και να μετρήσει κι εκεί τα σκαλοπάτια κι έπειτα να συνεχίσει το ταξίδι για να μετρήσει τα σκαλοπάτια σε ολόκληρο τον κόσμο, για να γνωρίζει κάτι που κανένας δεν γνωρίζει και που κανένας υπάλληλος δεν μπορεί να το βρει σε βιβλία.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Der Mann mit dem Gedächtnis», *Kindergeschichten*, Luchterhand Verlag, Darmstadt ⁹1979, σσ. 53-60.

Ἡ ἴδια μετάφραση πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *AKTH*, ἔτος Β', τχ 46, ἄνοιξη 2001, σσ. 143-145.

Ὁ ἔλβετὸς γερμανόφωνος συγγραφέας Πέτερ Μπίτσελ (Peter Bichsel) γεννήθηκε στὶς 24 Μαρτίου 1935 στὴ Λουκέρνη, ἐργάστηκε ὡς δημοδιδάσκαλος καὶ σήμερα ζεῖ στὸ Μπέλλαχ (Bellach/Solothurn) τῆς Ἑλβετίας. Γνωστὸς κυρίως ὡς διηγηματογράφος, εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Τεχνῶν στὸ Βερολίνο καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Γερμανικῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὴ Γλώσσα καὶ τὴν Ποίηση στὸ Ντάρμστατ. Ἔχει τιμηθεῖ μὲ πάμπολλα βραβεῖα, μετὰξὺ τῶν ὁποίων τὸ Μέγα Βραβεῖο Σίλλερ τὸ 2012. (Σ.τ.Μ.)